

Dr. Mustafa ERDOĐAN

**CMR ve TTK KAPSAMINDA
TAŞIYICININ EŞYANIN
HASARINDAN DOĞAN
SORUMLULUĞU**

onikilevha
11111111111111111111111111111111

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR LİSTESİ	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM CMR'IN UYGULAMA ALANI

1. CMR'A GENEL BİR BAKIŞ	5
2. CMR'DA YORUM KURALLARI	10
3. CMR'IN HUKUKİ NİTELİĞİ	14
4. CMR'DA KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI VE UYGULANACAK ULUSAL HUKUK	17
5. CMR'IN UYGULANMA ŞARTLARI.....	21
5.1. Taşıma Sözleşmesinin Varlığı.....	22
5.1.1. Genel Olarak.....	22
5.1.2. Taşıma Sözleşmesinin Kuruluşu ve Niteliği.....	23
5.1.3. Taşıma Sözleşmesinin Tarafları	29
5.1.3.1. Taşıyıcı.....	29
5.1.3.2. Gönderen	32
5.1.3.3. Gönderilen	34

5.1.4. Taşıma Senedi/Sevk Mektubu	35
5.2. Taşıma Konusunun Eşya Olması.....	38
5.3. Sözleşmeye Konu Taşıma İşinin Ücret Karşılığında Yapılması..	42
5.4. Sözleşmeye Konu Taşımanın Taşıt Aracılığı İle Karayolunda Gerçekleştirilmesi	46
5.5. Eşyanın Taşıyıcı Tarafından Teslim Alındığı Yer ile Teslim Edileceği Yerin İki Farklı Devlet Sınırları İçerisinde Olması ve Bunlardan En Az Birinin Konvansiyon'a Taraf Olması	50
5.6. Multimodal/Müteakip/Birlikte Taşıma.....	53
5.7. CMR Kapsamına Alınmayan Taşımalar	63
5.7.1. Uluslararası Posta Anlaşmaları'na göre Yapılan Taşımalar	63
5.7.2. Cenaze Taşımaları.....	64
5.7.3. Ev Eşyası Taşımaları	65

İKİNCİ BÖLÜM

TAŞIYICININ EŞYANIN HASARINDAN DOĞAN SORUMLULUĞU

1. GENEL OLARAK	69
2. TAŞIYICININ SORUMLULUĞUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	72
3. SORUMLULUĞUN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	74
4. TAŞIYICININ, TAŞIMA BAŞLAMADAN ÖNCEKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	83
5. TAŞIYICININ SORUMLULUĞUNUN ŞARTLARI.....	89
5.1. Genel Olarak.....	89
5.2. Taşıyıcının Eşyayı Koruma (Muhafaza veya Özen) Borcunu İhlal Etmiş Olması	90
5.2.1. Eşyanın Yüklenmesi ve İstiflenmesi.....	93
5.2.2. Taşıma süresi boyunca eşyayı koruma borcu.....	97
5.2.3. Eşyanın Boşaltılması ve Teslimi Esnasında Koruma Borcu	99

5.2.3.1. Eşyanın Boşaltılmasında	99
5.2.3.2. Eşyanın teslimi esnasında	101
5.3. Eşyanın Hasara Uğramış Olması	108
5.3.1. Hasar	109
5.3.1.1. Genel Olarak	109
5.3.1.2. Hasarın CMR'daki görünüşü	110
5.3.1.3. TTK kapsamında hasar	117
5.3.1.4. Diğer hukuk sistemlerinde hasar	122
5.3.2. CMR ve hukuk sistemlerine göre harmonize edilmiş eşyanın hasarı kavramı ve kapsamı	123
5.3.2.1. Eşyanın fiziksel durumu veya özünün (içsel niteliğinin) değişmesi	125
5.3.2.2. Kullanım veya Satın Alma Amacına Aykırılık	128
5.4. Hasar Nedeniyle Sorumlu Olan: Taşıyıcı	131
5.4.1. Taşıyıcının Fiil ve İhmalleri	131
5.4.2. Taşıyıcının Çalışanları ve Hizmetinden Yararlanılanların Fiil ve İhmalleri	138
5.5. Taşıyıcının Eşyayı Koruma Borcunu İhlal Etmiş Olması Neticesi Hasarın Meydana Gelmiş Olması: Uygun İlliyyet Bağı	145
6. SORUMLULUĞUN BAŞLADIĞI VE SONA ERDİĞİ AN	148
6.1. Taşıyıcının Sorumluluğunun Başlangıç Anı	148
6.2. Taşıyıcının Sorumluluğunun Sona Erme Anı	152

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SORUMLULUĞUN KAPSAMI

1. GENEL OLARAK	163
2. GENEL KURAL: SORUMLULUĞUN BELİRLİ BİR TUTAR İLE SINIRLANDIRILMASI	167
2.1. Genel Olarak	167
2.2. Tazminat Miktarının Hesaplanması	168

2.2.1. Eşyanın Değerinin Tespiti.....	170
2.2.2. Değerin Tespitinde Dikkate Alınacak Zaman Dilimi	176
2.2.3. TTK Düzenlemesi.....	176
2.3. Tazminat Miktarının Sınırı: Özel Çekme Hakkı (SDR)	178
2.3.1. Üst Sınırın Hesaplanması	180
2.3.2. Eşyanın Birden Çok Parçadan Oluşması Durumu.....	181
2.4. İade Edilecek Diğer Masraf ve Ücretler.....	183
2.4.1. Taşıma Ücreti	185
2.4.2. Gümrük Vergileri	186
2.4.3. Taşıma Nedeniyle Yapılan Diğer Masraflar.....	187
2.5. Faiz ve Değişim Oranı.....	191
3. SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN HALLER.....	195
3.1. Genel Olarak.....	195
3.2. Taşıyıcıyı Sorumluluktan Kurtaran Genel Sebepler	199
3.2.1. Hasarın Hak Sahibinin Kusurundan veya İhmalinden Kaynaklanmış Olması.....	199
3.2.2. Hasarın, Taşıyıcının Verilmesine Kusuruyla Sebep Olduğu Talimatlar Dışında Hak Sahibi Tarafından Verilen Talimattan Kaynaklanmış Olması	204
3.2.3. Hasarın Eşyadaki Eksiklik veya Ayıptan (Eşyanın Kendi Kusurundan) Kaynaklanmış Olması	208
3.2.4. Hasara Taşıyıcının Kaçınamayacağı ve Sonuçlarına Engel Olamayacağı Olayın Sebebiyet Vermesi.....	211
3.3. Taşıyıcıyı Sorumluluktan Kurtaran Özel Sebepler (Riskler) ..	221
3.3.1. Açıkça üzerinde anlaşılmış ve taşıma senedine kaydedilmiş olmak şartıyla, taşımanın üzeri örtülmemiş açık taşıtlar kullanılarak yapılması.....	224
3.3.2. Eşyanın, ambalajlanmaması veya hatalı ambalajlanması niteliği gereği fire vermesine ya da hasara uğramasına sebep olmasına rağmen ambalajsız veya yetersiz ambalajla taşımaya verilmiş olması	228

3.3.3. Eşyanın Gönderen, Gönderilen veya Bunlar Adına Hareket Eden Kişiler Tarafından İşleme Tabi Tutulması, Yüklenmesi, İstiflenmesi veya Boşaltılması.....	234
3.3.4. Niteliği Gereği Kısmen veya Tamamen Hasara Uğraması Tehlikesi Bulunan Eşya.....	241
3.3.4.1. Genel Olarak	241
3.3.4.2. Hasarın, Eşyanın Doğal Niteliğinden – Eşyanın Kendi Kusurundan Kaynaklanması Farkı.....	244
3.3.5. Paketler Üzerindeki İşaret veya Sayıların Yetersiz ya da Hatalı Olması.....	252
3.3.6. Canlı Hayvan Taşınması	256
4. SORUMLULUĞUN KAPSAMINI DARALTAN HALLER.....	258
5. TAŞIYICININ SORUMLULUK SINIRININ GENİŞLEYECEĞİ HALLER (TAŞIYICININ SINIRLI SORUMLULUKTAN YARARLANMA HAKKINI KAYBETTİĞİ HALLER)	264
5.1. Genel Olarak.....	264
5.2. Tarafların Tazminatın Üst Sınırını (Sorumluluk Sınırının) Yükseltmesi	265
5.3. Eşyanın Teslimindeki Özel Yararın Bildirilmesi.....	269
5.4. Taşıyıcının Pervasızca Hareketi veya Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusurunun Varlığı.....	273
5.4.1. Genel Olarak.....	273
5.4.2. Zarara Pervasızca Hareketle Sebebiyet Verilmiş Olması (Wilful Misconduct).....	276
5.4.2.1. Wilful Misconduct Kavramı- Hukuk Sistemlerinde Görünümü.....	276
5.4.2.2. Türk hukukunda pervasızca hareket (wilful misconduct) kavramının hukuki niteliği.....	287
5.4.3. Zarara Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusurla Sebebiyet Verilmiş Olması	290
5.4.3.1. Alman Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	294

5.4.3.2. Avusturya Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	295
5.4.3.3. Fransa Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	296
5.4.3.4. Hollanda Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	297
5.4.3.5. İtalya Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	298
5.4.3.6. İspanya'da Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur.....	300
5.4.3.7. Birleşik Krallık'da Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	301
5.4.3.8. Yunanistan Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	302
5.4.3.9. Türk Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	304
5.4.3.9.1. Genel Olarak.....	304
5.4.3.9.2. Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur Kavramının Yorum Kuralları Uyarınca Değerlendirilmesi	304
5.4.3.9.3. Türk Hukukunda Kusur	306
5.4.3.9.4. Türk Hukukunda Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusur	310
5.4.3.9.5. Kararlar Işığında Pervasızca Harekete Eşdeğer Kusurun Değerlendirilmesi	316

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TAZMİNAT TALEBİ- USULİ İŞLEMLER

1. EŞYANIN TESLİM ALINIRKEN İNCELENMESİ VE ZARARIN BİLDİRİMİ	325
1.1. Eşyanın Taşıma Senedine Uygun Teslim Edildiği Karinesinin Aksinin İspatı.....	328
1.1.1. Taşımaya Konu Eşyanın Kontrol Edilmesi	328
1.1.2. İhtirazi Kayıt.....	330

1.1.3. İhtirazi Kaydın Şekli ve İçeriği.....	332
1.1.4. İhtirazi Kayıtta Süre.....	334
2. TARAFLAR.....	336
2.1. Tazminat Talebinde Bulunacak Kimse	336
2.2. Davalı	338
3. YETKİLİ MAHKEME	339
4. TAHKİM.....	341
5. ZAMANAŞIMI	343
5.1. Genel Olarak.....	343
5.2. Zamanaşımı Süresi.....	346
5.2.1. Zamanaşımı Süresinin Durması.....	348
5.2.2. Zamanaşımı Savunmasının İleri Sürülmesi.....	355
5.3. Karşı Dava ve Defi İddiasında Zamanaşımı.....	356
SONUÇ.....	357
KAYNAKÇA.....	371
CMR TÜRKÇE RESMİ ÇEVİRİ METNİ	383
CMR ORJİNAL METNİ (İNGİLİZCE).....	403
CMR ORJİNAL METNİ (FRANSIZCA)	422